

تَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ

اِسْتِثْنَاءُ

شَهَادَةُ اَمَانَتِي مُحَمَّدٌ وَعَلِيٌّ

شهرامانی طرفندہ آبدہ بر نشر اولنور

نسخه سی

۱۰ غروش

.....

پوسته اجرتی

۴۰ پازہ در

سنہ ۱۰۰۰

غروش

.....

پوسته اجرتی

۱۰ غروشدر

سنہ : ۴

نیلان ۱۹۲۸

صافی : ۴۴

احصائی، قسّم

ایستادستیق مباحثی

برنجی کتاب

ایستادستیق جدولك اصول فیه سی

برنجی قسم

احصائ جدول یا خود دو غرودن دو غر و به جدول

برنجی فصل

عمومی معلومات، تعریف، تقسیم

۱ — احصائی جدولك تعریفی .

فكر لر طابق و معاينه اتمك آرزو سنده مند مجدر .
بومطالعه وتدقيق حرکتی، کندی نه خاص اصولك
طرز و اوصافی دلالتیه تجربه چیغیرندن صریح صورتده
آریلیر: تدقیق وتفحص، حادثاتی اولدقلری کی معاينه در،
امتجاندیر؛ تجربه ایسه بر حادثهك تجربه بی پایان طرفندن
تعديل ایدیلیرك تفحصیدیر . او حاده بر ایستادستیقك
صورت سیر و دوامی معاينه اتمه مزه بر تدقیق ومطالعه
اصولی دیه بیله جگهی یز؟ تماماً اعتراف اتمك لازم کلیرسه،
ایستادستیقچی مطالعه یوروتمز؛ باشقه لرینك یا مئش اولدقلری
تدقیقاتی کندی اداره سی تحتده قولانقله اکتفا ایدیر،
بو ایسه علمی تدقیق اساسنده کی تقید واعنا صنعتی
خارج بر اقییر .

بونسکله برابر بوتلق بوس بوتون قطعی دکلدر .
سؤاله جواب ویرمك ایچون « ایستادستیقچی » کله سنك
معناسی براز کنیش دومتق و بوندن ایستادستیق جدولك
عوامل ومؤثراتی آکلامق کافیدر؛ بوندن صرف نظر،
احصا تدقیقاتنده قولانقله اولان عوامل اتحق اوعلی

ایستادستیق ده نیان شی تدقیق ومشاهده اساسی
اوزرینه مستند فنی بر قاعده در و کاملاً مقایسه واستنتاج
ایله قائمدر: ایستادستیق اصول مخصوصه به توفیقاً تبیین
ایستدیریلن وقایعدن چیقار؛ نظر اعتباره آلدیغی حادثاتك
یارمیله برجنس وماهیته ترکیب اتمش اولدیغی بیغین
و کومه لر اوزرینه ملاحظه یوروتیرك نتیجه استحصا
ایدیر و بونی متعاقب مشترک و جامع وقایع آرا لرنده تظاهر
ایدن انتظام و تمایلاتی، عمومی معلوماینه کسب وقوف
ایچون کشفه چالیشیر . او حاده، بوتون ایستادستیق
عملیه سنك ایلك صفحه سی، عمومی ومشترک حادثات
اوزرینه یا بیان تدقیقاتك احضاری، اجراسی و بر مرکز
نقطه سنه جمعیدیر .

احصائی تجربیاتك کندی نه مخصوص براسی وارددر:
بوکا ایستادستیق جدولی دیر لر و بو تعبیر، بعضاً قوللا-
نیلان مطالعه و یا تدقیق کله لرندن داها مناسبدر . مطالعه
یا خود تدقیق، دقت واعنائك معنوی وحقی علمی شکلیدر،
چونکه مطالعه و یا تدقیق حکمت وجودی اتحق عمومی

«برحادثه‌ك ذاتی تظاهر لینه عائد احوالی و بوتون بو تظاهر لرك شرائطی برر برر تدقیقدر» دیسه تعریف ایده‌بایرز .

۲ — قاعده فیه‌ك تطبیق حدودی

قاعده فیه‌ك امکان تطبیق اتحق بعض شرائط عمومیه‌ك برلشمس بولمسنه متوقف اولدنی ایچون اول امرده بوشرطلری بر قاج سطرله ایضاح ایلک جهی معقول کورولمشدر .

هرشیدن اول ، یایلاجق تحریك عائد اولدنی اشخاصه حییات اعتبارله سوء تأثیر یاهمه‌جق طرزده و او اشخاص آرسنده ، ویره‌جکری جوابلری تشویش ایده‌جك نوعدن قورقو ووهم تولیدآتمه‌سی شرطدر . بوروجه‌عائد حضور عواملك نظر دفته آلمیره‌ق او نوله‌سی ایستاتستیک جدولك قیمتی وخم صورده بوزاجق بر ماهیتی حائرذر . بشری ایستاتستیک تحریاتنده وطنداشره توجه ایدلمش سؤالر جنسیت ، احوال مدنیه ، یاش ، مسلك حقنده سوء تأثیری داعی اوله‌مه‌جقندن بونلرده محرم حساسه دوقومق جهتی نسبتاً دها آزدور . بونكه برابر تحریر نفوسه متعلق بعض طلبار بوخطا غلندن بوسبتون وارسته قالمالزر . مثلاً نه‌ولی اولانلرك عددی تحریر نفوسده احوال مدنییه متعلق جدولارده كندن دها زیاده كوزو كور . اعتراف ایدله‌مه‌جك برمسلك طومش اولان اشخاصك بونك رینه دیکز برشی اویدوره‌ق احتیاجلریده ینه برسیدر .

بر تحریر عملیه‌سه وجدان ساحه‌سه دوقوناق سؤالر قومق یاكلش بریوله دوشمك تهلكه‌سی موجب اولور ؛ صوك زمانلره عائد تحریر لرلر دولای ایتالپاده شو : «هانكی مذهبه منسوبسكز ؟» سؤالی هان عینی محذوری تولید آتیشدر . بوسؤالك ، برسبب وعلتله دقت اوله‌جق ایکی معناسی واردر . بر مذهبه ، محضا او مذهبه‌دوغمش اولمقله‌منسوبیت اوله‌یلیر ، صوكرادن او مذهبه بوبونولاش اوله‌یلیر ، حق او مذهبك احكامنی اجرا ایتكسزین اساس مكلفیتلری ایفا ایلک‌ده وارددر .

تحریری تنظیم ایدمك سوق و تحریكینه كوره و اصول متخذه‌یه توفیقاً حرک ایدرلر ، اوناظمك ایشی كندی مقصدینی اوراده ساده‌جه تصویر و ترسیمدن عبارتدر . فقط بوراده «مطالعه و تدقیق» تعمیری رینه «جدول» كله‌سی ترجیح ایچون بر اولویت واردر . چونكه علمی عامل مؤترك شكلی اعتبارله مطالعه و تدقیق حرکتی ، تطبیق ایدلریكی اشیایك كافه اشكال خارجیه‌سی نظر دفته آله‌یلمكله مكلفدر . احصائی تدقیقده ایسه بویه دكلدر : بو طرز تدقیق ، وقوعاك بعض اوصافی یعنی عدد وصائی شكلی آلتنده ایضاحی قابل اولانلری میدانه چیقاره‌یلیر . باقی نه وارسه هیسی اوکا كورونیه‌یلیر ، یاخود هیچ دكسه اولك ایستاتستیک منشوراتی تشكيل ایدن صائی ستونلری آرسنده برر طوتماز . ثانیاً غیر اخلاقی حركانك ایستاتستیک یایلاماز ، اتحق قانونك غیر اخلاقی عد استدیكی ویاككز قوه عدلیه‌ك معلوماسته ایریشن قانون شكّن افعالك حكم قوتیه بر قراره ربط ایدیلنلری احصایه داخل اولایلیر .

جرانك تدقیق‌له اشتغال ایدن اخلاقیات آدمی بونوع حادثه‌ك درجه و معنی یلمك ایستر ؛ بونی یالكز محكمه‌لرك تعقیب و تكیل استدیكی جرملره دكل عدلیه‌ك كوزدن قاجانلرده تشمیل ایلر ؛ بوشمولی یالكز قانونك دكل حیات اجتماعیه تربیه‌سی و اصلاحی خارجنده كیرلشمس اولان جرملرده كوتورر . ایستاتستیک ایسه بودرجه‌سه طمع ایتمه‌یلدر ؛ اوعددرلرلر وصایمقدن باشقه برشی بیلمه‌جكدر .

اوحالده ایستاتستیک نقطه نظرلرلر یایلان برتقصص و تدقیق «علمی بر تطبیق شكلی مكملی دكلدر ؛ ایستاتستیک تدقیق كندی حدودی ایچنده قالدیلندنیزی علی‌الاطلاق مطالعه تدقیق درجه‌سند عموم بر منطق اصولیه برلشدر یله‌مز و اونكه التباس ایدمزم . بوندن دولایدركه حادناك اوصاف وطبایینی تعیینه تطبیق ایدیان شكلی وصفه‌ده ایستاتستیک اصولانی تعیین واره‌ه ایچون «جدول» اصطلاح مخصوصنی آلمق دها ایدر . بوجدولی :

بودن مقصد، تحریر ایدیلنلرک حال حاضرده کی افعل دینه لری حقیقده معلومات ایدیمکسه او وقت مشکلات

داها اوتار، چونکه بواله نظراً مسئله علم ساحه سی ایستاتسټیق خارجه قویان قاعده مک دوغروندن دوغرویه ضدینه حیقار. اقتصادی حیاته تعلق ایدن شیلر تحریاتنده ایسه، اسراری فاش ایده جک سؤالارله، منفعت شخصی حسیانه، پک دوغروندن دوغرویه چارمق تهلیکسی اکثریا واقعدر. «کته»، بو کون حالا دوغرو اولان شو زیزده کی سطرلری داها ۱۸۴۶ ده یازبور دی: «سؤالردن تحصیل امواله یاخود غدارو حیله کار برمراق مقصدیه برشی آ کلامغه اینانیلیرسه بونده دوغرو اولمایان جوابلر ویریه جکی وحنه دوشولور». بعضی تدقیقلرک تحریر ایدیلن اشخاصک منفعت شخصی ویا مشترک لیریه مخالف اولماسنی تماماً منع ایتک هر وقت ممکن دکلدرد. بوکی احوالده ایستاتسټیق موادنی دقتی بر صورتده مکرراً کوزدن تکچیرمک یاخود وقعی ممکن خطالر منابنی حس اولنه جق درجه ده تخفیف و تعدیل واسطه سیله ازاله ایتمک غیرت ایدیلیر؛ بوکا عائد اصولردن احصائی تقیدده مستعمل طریقاری ایضاح صیراسنده بحث ایده جکیز. بوراده یالکیز شو اساس قاعده نی بیلیمکله استفا ایدم:

عامه مک روحنه درین صورتده برلشمش امنیتسز لکاره جه بن چارمق، یاخود تدقیقده بو نوع امنیتسز لکی حتی طبیعیه تولید ایده جک وسائط استعمال ایتک شکنده برتهلکه حقیقه واردر. مثلاً: مساعی مفتشاری واسطه سیله وثائق جمع ایتدیرلرک تام یتشمش یا شده کی عمله مک مساعی ساعتلری مقداری اوزرینه، این متعه دلری نزدند، بر ایستاتسټیق معاینه سی یایمق حرکتی، بوکی قیدلره تبعیته هنوز آلیشماش اولان بر قسم اشخاص حقیقده حکومتک مدت مساعی نی تمیدده میال برتعمایات یایمق میانی تقریباً افاده یه قادر واریر.

اووقت تعهد صاحب لرنک ویردیک جوابلرک دوغروالی حقیقده هر حالده شبه ایدیلیر. ایستاتسټیق جدولی شه سی تحدید ایدن بوروچی

معین بر احصائی تحرییه، عرض ایتدیک اهمیت نسبتله حصر ایدیلن مدت چوق اوزون کوزوکه بیلیر. تحریراتک عللر طرفدن کندی شخصی مسئولیتلری آتنده سوق و اداره ایدلرکی علم ساحه سنده بوکی توهملرک آرتق بری اولیه بیلیر؛ بوخصوصده اولجه الده ایدلش اولان معلوماته حقیقت نوعندن انضمام ایده جک هیچ برشی فائده سز اولمز؛ عللر بعض دفعه مظلم قاش شو ویا بوقطعه یی آچق ایچون، اونک عرض ایتدیک نسبی اهمیت هیچ قاله المفسزین بوتون حیاتلرینی حصر ایدرلر. بوتلر علمک قطععی نقطه نظرندن بو موقعی اختیار ایتشاردر. علمی مسأله اکر «عملی» بر روحله کیریشمک ایجاب ایتسه یدی، معلومات عمومی مز-شبه سز تطبیقات نقطه نظرندن بیه - شمیدیک محدودیتدن باشقه بر حالده تحدید ایدیلش اوله جقدی. فقط بالخاصه ایستاتسټیق اداره غایه لریه انتفاع ایچون قوللانیلیر؛ او حالده بوکا متعلق تحریاتی عملی بر شکل آتنده قارشیلایلیر، اوده ویریلن امکله بکله ن نتیجه آرهنده کی مناسبدر. بوووک تحقیقات احصائی مک باشلیجه ترتیبی و تنظیمجسی اولان دولت کنیش بر تحری ایجابی اولان مهم بر مصرفدن چکینه بیلیر. بوسیدن دولانی علما جمعیتلرنک، خصوصی مؤسساتک، اشخاص خصوصیه مک اولیه بهالی و اوزون تدقیقلری اوزلرینه آتقده کی ترددلری داها مشروعدر. احصائی ایشارک مال اولدینی قیأت، دولت له نه اولمق اوزره بر نوع انحصار تولیدنی دعوت ایتشدرد. بوحال موجب اسفدر، چونکه حکومتلر احصائی تحریراتک له نه میال وضعیتده نادراً بولنورلر ورقابت واسطه سیله تشویق و تحریص ایدلمک جوق محتاجدرلر. مهم بر ایستاتسټیق ایشک قاچه مال اولدینی حقیقده بر فکر حاصل ایتک ایچون متحده آمریقا وایدیکر برلرده کی عمومی بر تحری نفوس عملیه بظلمه سی مثال اولارک آلق مناسبدرد. آتیده کی لوحه بوخصوصده پک واضح بر فکر ویرر:

حکومات متحده آمریقاد ۱۸۳۰ دن ۱۹۰۰ سنه سنه قادر پاپلان تحریر نفوسلرده مستخدم مأمور

مقداریله تحریرك قاجه مال اولدیغنی مبین جدول

تحریر سنه لری	مأمور عددی	مأمور عددی	جدول تنظیمده مستخدم مأمورینك اعظمی مقداری	نفوس مجموعی	مصرف مجموعی	آدام باشنه مصرف مقداری
۱۸۳۰	۳۶	۱,۵۰۱۹	۲۰	۱۱,۱۶۶,۰۲۰	۳۷۸,۵۴۵	۰,۰۲۹۴
۱۸۴۰	۴۱	۲,۱۶۷	۲۱	۱۷,۰۶۹,۴۵۳	۸۳۴,۳۷۰	۰,۰۴۸۸
۱۸۵۰	۴۵	۲,۲۳۱	۱۱۰	۲۳,۱۹۱,۰۷۶	۱,۴۲۳,۳۵۰	۰,۰۶۱۳
۱۸۶۰	۶۴	۴,۴۱۷	۱۸۴	۳۱,۴۴۳,۳۲۱	۱,۹۶۹,۳۷۶	۰,۰۶۲۶
		{ ۶۸ [۰]				
۱۸۷۰	۷۵	۶,۳۳۰	۴۳۸	۳۸,۵۵۸,۳۷۱	۳,۴۲۱,۱۹۱	۰,۰۸۷۷
۱۸۸۰	۱۵۰	۳,۴۸۲	۱۲۹۵	۵۰,۴۲۹,۳۴۵	۵,۷۹۰,۶۷۸	۰,۱۱۴۹
۱۸۹۰	۱۷۵	۴,۶۸۰	۳۱۴۳	۶۲,۹۷۹,۷۶۶	۱۱,۵۴۷,۰۲۷	۰,۱۸۳۳
		{ ۲,۶۴۸ [۰]				
۱۹۰۰	۳۰۰	۵۲,۸۷۱	۳۵۵۴	۷۶,۱۴۹,۳۸۶	۱۱,۸۵۴,۱۱۷	۰,۱۵۵۰

[*] بوعددلر تحریر نفوس مأمورلردن باشقه اولرده اسد نام ایديلری کوستر .

۳- دوغروندن دوغرویه پاپلان جدولك تقسیماتی ایکی نوع جدول وارد: ری «ایستاتستیک جدولی» یاخود «دوغروندن دوغرویه جدول» دیگرکی «بالواسطه جدول» در .

دوغروندن دوغرویه اولانی تدقیق ایديلن حادثهك كافه تظاهرات فردیه-نی صایلد . بوکا نمونه اولارق تحریر نفوس جدوللری کوستریلیر .

دوغروندن دوغرویه جدوللرک شمول و وسعتلری یوقاریده کی تعریفمزلک ظن ایستیره چکی درجهده عمومی دکلد . عملی برلزم بعض کره او صاییلان احادك تعریفی تحدید ایلد . جراثم ایستاتستیک ده اتحقق فاعللری کشف و آلد ایذیش اولان جرملری احتوا ایده بیلیر؛ ایش قضالری ایستاتستیک [باجقاده] اتحقق منتظم مؤسساتك سیغورطالی مساعی و تعهداتنده حادث اولان قضالری احتوا ایلد . انکترده «غردو» لرك ایستاتستیک ایش عملدن نقصان افراد استخدام ایدن ایشلرده کی اختلافاتی قاله آماز . او حالده احمیتلری يك آز اولان بعض آحاد آتلاهییلیر ، یعنی ذکر ایذیلز .

کافه آحادی عمومی برتعریفه جواب اولان ایستاتستیکلرده دخی دوغروندن دوغرویه جدول ساحه-سند بولنولور .

آمریکانك ۱۹۰۰ تحریر نفوسك صرف ایذیش اولان ۱۱ میلون ۸۵۴,۸۱۷ دولار مبلتک بو بوکلیکنه رغامهیچ بر مأمورك اجری مستعدر عملهك کونده لکینی کچمشدرد . بوحال موجب حیرت اوله بیلمکله برابر دیگر طرفدن کنش بر تحریر نفوس عرض ایدن مساعینك حساب صیغمان چوقلنی و داغیققلنه وقوف کسب ایذیلر سه ضعیف راجرت جدولنه توقیف اختیار ایذیلرک مصرفده یته اوقادار قباره جنی آ کلاشیلیر .

ایستاتستیک عملیلری فیثاتی آزاتجی امیداتمه یلدر: اولنک کیندکجه کوجهلشن بروغرامنی تطبیق ایچون کچمشد کیره نسبتله داها مکمل بر متخصصلر یاردمینی تأمین لزوم اولدی کی اجرت و بومیلرکده هیچ شهسز دائما آرندنی کورولمکده در .

احصائی بر جدولك ثابت یاخود تعیری منوع بر کونه حدودی یوقدر . بوحدلر کری قالمش مملکتلرده داها صاب و ثابت ، مدینه ایلری اولانلرده ایسه داها قولای و ملایمدر . عینی مملکتده اشخاصک امنیتسزلک حسلری زائل اولدی نی نسبتده بوملایمت آرتاجی کی ایستاتستیک تشکیلاتده داها ای آ کلاشیلرک حکومتک بویوده کی تحریر یانه داها زیاده اهمیت وریلیر .

تحریر در دخی آنحق هر اون سنده برپایه مقدمه و بعضاً بویله معین بر دور تثبیت ایدیلکده در .

(ج) — یالکنز بعض احوال و لزوم استثنائیدن دولایی (ساری خسته ای، بر ویرکی طرحی اساسینک احضاری .. ایگ کبی) پایلان «تصادفی جدول» در . بوجنده جالب دقت اولان برقطه وارد در که اوده بالاده کی قسملرک نوع و ماهیتی تعیین ایله اونلرک اوصافی تثبیت ایدن شیک تدقیق اعتباریه دوا می و تکرور و تجدیدی اساسنه استناد ایتمه سیدر .

دوغروون دوغرویه جدول ایکی صورتله وجوده

کثیر یله ییلیر .

(آ) کندیلکندن متحرک جدول :

بونلر مؤسسات و عرف و عادایک سر بست حر کتبلر یله کندیلکندن وجوده کابلر .

اکثر ملکیتلرده بولومه معامله سی قانون نظرنده آنحق بر سجل احوال مأمورینک در حال تنظیم ایده جکی عقد موجبنجه ینه اومأمور حضورنده اعضا ایدیلرک مقالیه ایله معلوم اولور .

قانون مدنی موجبنجه ، دوغوم تسجیلی ورقه سی وضع حلی ممتاقب اوچ کون طرفنده چوجنک بابایی طرفندن ویریلرک بیاننامه ایله تنظیم ایدیلیر . بوا حکام ، وفات و قوعنده دخی ینه بویله اواق اوزره ، حیات مدنیته نک ال مهم عقود و معاملاتی کندیلکندن تشکیل ایدن حقیقی بر جدول حالنده وجوده کثیرر . بو کندیلکندن حاصل جدول ال امین بر سماعرض ایدر و ایستاتستقینک هر مراجعنده اون حاضر بواسی محققدر . بونکله برابر بونوع جدولک سجیه و وصف مخصوصی اوزرنده آ کلا شق لازمدر . حکومت ملکیه طرفندن تشکیل ایدیش یاخود هر هانکی بر حکم قانون نتیجه سی اولارق وجوده کنش بوجدول ، قید ایدیلن وقعه کی تظاهرات شخصیته سنک هپسی هر وقت شامل اوله من ، او یالکنز بر تعریف مخصوصک جوابلری ویرر . تعریفات قانونیه

صناعی بر تحریر ، دولته ، ولایتلره و ناحیه لره عا د اولانلری خارج بر افرق اکثر یا صنایع خصوصییه قید ایدر ، زراعت یاخود تجارتله بر نقطه مشترکده تماس ایتلرینه رغماً بعض صنعتلری ده اهل ایده یایلیر ، بونکله برابر بویله بر تحریر ، حتی محدوده اولسه ، دوغروون دوغرویه جدول قسمنه منسوبدر ؛ چونکه عمومی بر تعریف ایله قید ایدیلن کافه صنایعی شاملدر . تحریری مطلوب اولان صنعتلرک عددی اگر بعض نوع یاخود طاقم حالنده تحدید ایدیش بولونسه بدی او وقت اوقسمه منسوب اوله میه جق و بناء علیه قسماً آنکش بر جزو جدولی عد ایدیلرک کدی .

بودوغروون دوغرویه جدول آئیده کی قسملره آیریلیر :

(آ) — بالا اقطاع نظاهر ایدن و بر زمان تقسیمایله مطالعه ایدیلن حادثاته عا د « مستمر جدول » .

بونوعک ایچنده بولانلر نفوس احوال و حرکاته (دوغوم ، تولوم ، بولومه ، بوشامه) ، اتمه و محصولانک ادخالات و اخراجات ، جزایمه ، ایشیرلکه ، غره لوره ، ایش قضالریه .. ایگ تعلق ایدن ایستاتستقیه لردر . بونلردن ، عمومی بر تشکیلاته تثبیت ایدیش اصول و قواعد کوره ، اقطاعه اوغراماز بر حالده اجرا و قید ایدیلن ایستاتستق جدوللری مراد اولور .

(ب) — آنحق آغیر صورتده ده کیشن و بعض وقتلر مطالعه میه معروض اوله ییلن بعض حادثاتی قید ایدن « مقنن دورلی جدول » در . تحریر نفوسلر بونوع تحریراتک نمونه سیدرلر . بر ملکیتک نفوسی علی العاده آغیر صورتده تبدل ایدر ، او حالده بونک هر بش و یا اون سنده بر دفعه تعدادی کافیدر . تشبثات صناعیه نک عددی ، بونلرک ایشنامه شکل و طرز لری ، ایشلرک چالیشان عمله مقدار ینه کوره تقسیم و توزیی و بوکا مقابل ایشجینی چالیشدیرمه ساعتلرینک مقداری متمادی تعدیلات و تغیراته زمیندرلر ، فقط بونلرک آرزوق فاصله لی و مسافه لی زمانلرده نتیجه و محصله لر یی تدقیق ایتک کافیدر ؛ صناعی

ساحه‌ی غایت بویوک بر اعتنایله تعیین و بالخاصه تحدید ایتمکدر.
(ب) — «مقصود جدول» یاخود «مطلوب جدول» در.
بوجودول صورت مخصوصهده تعدادی قصدایدیلان آحادک
تخریسی لزومه تعلق ایدر . کرک تکرری یاخود ایکی
دفعه استعمالی منع ایتک ، کرکسه یا کشتقله اونوتولانی
بوقی ایچون بوجدوله جوق اعتنا لازمدر .

ایسه هر حقیقه هروقت توافقی ایتز . بونی دهاا عمومی
و شامل بر نقطه نظره استدال آرزو ایدبایر سه اووقتده
مشکلات قارشینده قالیر . بومشکلاتده الده طویلاشمش
اولان معلومانی اکیال ایتکدر . بوجبوریتدن اکثریا
رجعت ایدیلیر . او وقت ابتدائی براحتیاطه لزوم
کورو نورکه اوده ایستاتسیتیک قابلاشمش وئورتمش اولدینی

ایکسجی فصل

ایستاتسیتیک جدولانک تنظیمی

۱ — جدولی حاضر لاق

خطره و تقررلرک هیچ بری یوقدرکه اونده مؤلف
یا لکیز اصول فیه سی تشریح و مناقشه ایله اکتفا ایدرک
اوکا کندندن اول متعارف و مستعمل اصولار حقنده
هر هانکی بر اصلاح و اکیال نمره سی ذکر و علاودا جمه
اولون . «لاهورا توار» لرده کی علمی شکل هرشیدن
اول طرق فیه به متوجهدر ، و تدقیقالک هیچ نقصانمز
شرائط تحنده اجرامی ایچون الک ایچیه احتیاطلر آلمش
و توحید ایدیشدر ؛ بویوک مؤسسات علمیهده ، اولنری
محیط بولنان حضور فکر هواسته قدار هرشی ،
اولانک سکونیرور دهلیرلری صوک درجهده دقتی ،
صورانده و دانما حقیقی کشفه دوعرو متوجه یجریات
تلقین ایدر . ایستاتسیتیکه بزبوموقمده دکاز .

کاه جوق کنیش ، کاه یک طار اوله رق تائسی
نقصان بر بروغرام ایله — ملاحظه سر یاخود طانیشتیلی
سؤاللر ایچنده — فنا طبع ایدیش سؤال ور قه لرلی حامله ،
بولسز سه جیلشم ، و مأمورینی تماماً قاورایاماش ،
آز اجرتلی تخریر مأمورلرینک — استعجاله اوغراماش
ایش حالده — جسارتی قیریلش برمدقق و آرایچینک
مهم بر ایزه تصادفی تأمین ایده جک بر ایشیق خطی بیله
چقایامان لوحه لر یلمه لرلی ایلریده بر جوق دفعه لرلر
ایده جکمز کثیر الوقوع نقصانلری افاده ایدر . شوقدرکه

جدولی حاضر لاقی مهم برشیدر . بونده فی اصوله
تبعبت ضرورته بناء جوق اعتنا و ملاحظه صرفه امکان
یوقدر . نظریاتخیرلرک بر جوعی بومشله یی ایکسجی درجهده
براهیمته تلقی به یاخود کافه مشکلاتک بوکون حل ایدیلش
اولسی ظن و اعتقادینه مبالدرلر . الک ایکی مؤلفلرک جدول
عاندجهده نظردقتلری ، ترجیحاً ایستاتسیتیک مالزومه سی
تشکیل ایدن ماده یی ایشله مک و قوللانق طرفه کیتمکدهدر .
فقط بونده بر خطه اولسه کرکدر . شویله که ، جدولک
فی جهتی ایچیه تجربه لر و انکسار خیالاردن صوکرابنه
تام و مکمل دکدر . او حالده جوقدنبیری تقرر ایتش بر
مسئله قارشینده بونولوروش کبی لاقیدانه حرکت
ایتمک دوعرو دکدر . ممنونیتی موجب برقراره واصل
اولمازدن اول بو خصوصهده متعدد ترقی قدمه لرلی وجوده
کثیرمک واردر . ایستاتسیتیک جبار حیاتیات علماسانک کندی
تخریاتنده کی قواعد فیه یی تثبیت ایچون صرف ایتدیکی
اعتنادن استفاده ایتدیرلر . یا لکیز عمومی اساسلرک
صوک درجهده اعتنا ایله تعیین دکل بونک حق اصغری
بر نقطه فیه سنک بسیط خطره ورهبری بیله قوجه بر
جلد تشکیل ایدیور ، فضله اولارق نشریات موقوته سی
آنجق تکملات و اصلاحات موجودیه دائر مقاله لر
منحصر هرملکسته تخری و تدقیق اصولرینک کوندن
کونه ایلرله دیکی موضوع بحث اولیور . بونلرده منتشر

قولانسی ایچون کنڈینہ تسلیم ایدیلن مستدناک فوقدہ کی وقایع عددینہ نقل وتوجیہ ایتھکی دوشونہ مز ؛ اوکا او مادہنک جنس وماہیتی تعدیل جہتی دہ امکانسزدر ، وشاید اووقایع قانونی برتفریق وتمیزہ توفیقاً طوبلاغش ایسہ ایستاتسٹیک تدقیقاتی ، هیچ بر فرق اولقسزین ، آتجق او قانونی تعریفہ جواب ویرمک شکندہ تحدید ایدیلش حالدہ اولور .

مثلاً ایس قضاری احصائیاتی ، جالیشیلدینی اٹنادہ دوشار اولان بوتون قضالک جدولی دکلدر ، یالکیز قانونک تعریف ایتدیکی قضالک جوابی در وقانونہ تابع تعہدات ایشلرندہ وقوع بولانلرہ عائددر . تحری وتدقیقک اجراسی بالذات پروغرامی ترتیب ایدنہ تحمیل ایدلمشہ او مدقق البتہ دهاجوق سرایت اولارق حرکت ایدر ، یالکیز یوقاریدہ ایستاتسٹیک حدودلری حقدہ بیان ایتدیگمز قیود بو سرایتیدن متأثر اولاملیدر .

آنی تنظیم ایدیلش اولان بر پلان یاخود پروغرام جدولک تعلق ایتدیکی مادہنک معین وقطعی منہا-ئی ، احصا عملیہ سنک مضرفی ، معلومات وجودنک صورت ابرازینہ عائد بر تجربہ بی وبردہ - قاریشبق وبی تحدت ایتش احوالہ - بر تعداد معاینہ سی اصولی عتوی اولا-قندر . بوکلاوہ احصالک وقت وزمانی ، واتمامی ایچون تخمین ایدیلن مدتلی ، وقوعانک حادث اولدینی جوغرافی وحدتی ، عملیہنک اجرا یوللری وساطتی ، یاکلشقاق اسبابی وبوخطالری ازالہ وساطتی ثابت ایدہ جکدر . تدقیقک بوخطاط مابعدی اوزون برکشف ومعاینہ متمملری اولوق اوزرہ حائر احمیتدر . احصائی برایش حاضرلیان کیسہ کونی کونہ یاشامق ومشکلاتی آتجق حین تحدشدہ تدریجاً رفع ایتک وصاووشدیرمقلہ اکتفا ایدہ مز .

اوکندہ یکدیگریکی تعقیباً آجیلاجق اولان بوتون عملیہ لراوزینہ اونک واسع وقطعی نظرلری اولوق لازمدر ، یوقسہ بریا کشلغہ معروض قالدینی وقت کری دونمک امکافی اولمایان بر امرواقع قارشیندہ ہرآن قالمہ محکومدر .

برقاج سنہ دبری علمی ملاحظات ومشاہداتلہ دهاز یادہ جہ الفت ایدیلکدہ وایستاتسٹیکی تنظیمہ یاردیم ایدہ جک اولان معلومانک جمعندہ بوبوک ادارہ لر دها ازکٹوم طاورائوق صورتیلہ تسہیلات کوستر مکدہ درلر . علمی بر استاتسٹیک مساعیندہ صدق وخالصت قدر قیمتلی برشی یوقدر ؛ خاصانہ برنظرلہ بولونش اولان بریا کلشاق او علم یچین برحقیقت بدیم ، قدر موجب استفادہ در . ایستاتسٹیکدہ ثبوت بولان صلاح ومکملیت موجودنک بر قسمی حقدہ کی متدارلعمری « بین الملل ایستاتسٹیک ٹنسٹیوٹی » نہ بورجلی تر . ایستاتسٹیکک تکمیلی ، اصول وقواعدینک مقابیلہ تنقیدی سایہ بندہ ممکن اولہ جقدر ؛ نہ کیم طبیعات علملری دہ فرضیات علمیہ خدمتہ قولش اولان وکتدیگہ آمین حالہ کلش فنی بر اصولک استعمالیلہ تکمل ایشلردر .

فقط ، ہر ایشدہ اولدینی کبی ایستاتسٹیکدہ علمی برتحری وتدقیقہ باشلامزدن اول اونک برپلانی اولوق ، منطقی طرزدہ مرتب بر پروغرامی چیزمک لازمدر . بو پروغرامک حائر اولہ جنی اوصاف وکیفیات فرہانگی برپلانککندن فرقلی دکلدر ، فقط بونلر بعضاً ، علی العادہ اقتصادی یاخود اجتماعی تدقیقلدہ نظر دقتہ آلتسی معتاد اولمایان بعض موادہ دوشرو اوزانیر یعنی توسع ایدرلر ؛ بوندن دولابی اولان یاخود پروغرامک تنظیمی کی بسط کورون بر مقدمہنک بعض فقراتیلہ معاینہ ایدلمسی شرطدر .

یورادہ ایلمک مسئلہ اولوق اوزرہ دقت ایدیلہ جک برشی واردر کہ اودہ پروغرامک اصلاح وتنسیقی ، صورت خصوصیدہ الدہ ایدیلش معلومات توشیحہ کورہ یاپیلہ جق برجدولی تنظیمدہ (کنڈیالکندن اولانلردہ) یاخود هنوز هیچ بر تدقیقہ زمین اونامش اشخاص ویا وقایع جدوللریلک (مقصور ومطلوب اولانلر) بر بردن یک اری وفرقلی شرائطہ تابع اولملریدر .

پروغرامک مرتبی برنجی حالدہ بالضرورہ محدود بر ساحۂ تحری قارشیندہ بولنور ؛ تدقیقاتی بو یولدہ

بر ایستانتیق جدولنه بنگراو باشلانماز ؛ حتی پایلان
ایش برقاچ بوزیک یاخود برقاچ میلیون عددلی ایسه
یکیدن برصایم اجرا ایدیدمز . بوراده تخت نظرلرک
وجودی یالکنز شایان آرزو برشی دکل ، بالعکس هیچ
کیسه نیک مستغنی اولامه جفی بر ضرورت قطعی در .

یوقاریده سوبدکارمرزه علاوه اولارق بر اساس داها
ذکر ایدمکچرکه اوده اکثریا بر پروگرام تنظیمنده
مؤلفلک کشف و تحقیق ایده چی علمی فرضیه نیک وجودینه
دلالت ایله جک حجت صاحب اولسی لزومیدر . احصائی
برجوق تدقیقلرک بو کون عادت و علم اساسلرینه منحصر
بولدیفنده شبه یوقدر . بعض یکی نقطه نظرلرک آرد صره
ظهوریه برابر نیجه زمانلردنبری کشف ایدیلش اولان
تشریف نفس علیه بنده ایستانتیق عائد یکی برشی ایجاد
ایتمک کوجدر . فقط روحانیه ، اخلاقیات ، اقتصادیات
مؤثرلرلرک کیردیکی مسأله علمی قضیه لرک وظیفه
اساسیه سی کورمه جک بر کیسه اولامه جفی کی بالفرض
جرائم ایستانتیق رهبرلکی دینه علمی بر فرضیه اساسندن
بشقه برشی اولمز . برینه ضد واقع لردن حاصل اوانس
قاریشیق برکومده الاوفاق بر وضوح کوسترمک امکان
یوقدر . صناعی ایستانتیق کوندلبرک وایش ساعتاری
مقداری و تعطیل اشغاللر کی حالانندن برقاچ مثال ذکر
ایتمی ایچون ، پروگرامک اثنای ترتیبده ، اقتصادیات
نظریه لرینه رعایت ایدیلشمش ایسه حقیقی اهمیت حائز نتایج
الده ایتمک امکان یوقدر .

برده ، علمی قضیه نیک استعمالی بر جهتی التزام
ویاطر فیکر لکله بوزمامه لیدر : بر قاعدنی آلارق حرکت
ایدن مدقق اوقاعدنی تحقیق و معاینه یه تابع آنجق
بر افاده عد ایدمیلیر ؛ بوده تدقیقاته و بریان بر استقامتدن
بشقه برشی دکلدر ، وقوعات ایسه بو واسطه ایله بویوک
بر دقت و اعتنا ایچنده طویل آنجق و موضوع مذهابی
تخریب ایتدیک جالدهده طبق تأکید و تحکیم ایتدیک
حاله کی کی رعایتی واجب اوله جقدر .
قوللانیلان علمی نظریه نه ایسه پروگرامه و پرو-
گرامک اقسامنه ، حاکم بر صفت و عنوان اولوق اوزره درج

و طبع ایتدیریلیر که بوده آنجق وضوح و صراحتدر .
همی عینی بر فیکرک اداره بنده منظمأ سوق ایدلکاری
ایچون مسئله نیک مختلف اقسامی کندی نظام منطقیلرند
قولایجه ترتیبه کیره جکرلندن بوسورته تام و قطعی شکله
بری دیکرینی اکمال ایدر و کیریشیلیمه سی ایجاب ایدن
بعض تقرعاتده عبت برشی وفادهمز سؤاللر بولوماز .

ایستانتیقده هرشیدن اول ، صانیلان شیک یعنی
واحد قیاسنیک اوصافی نام اولارق تعین اقتضا ایدر .
بو واحد قیاسی احصائی تدقیقک اساسی تشکیل
ایدمکچدر . بر تحریر نفوسده واحد قیاسی اولان شی
شخص در ؛ بو شخصه ایکی نقطه نظرلرک باقیله بیلیر ، بونلرک بری
تحریر ائسانده تعین ایتیش بر رده کی موجود و دیکری
ایسه معتاد اقامتگاه بری اولدینی حلاله تحریرده
موقتأ ناموجود اولاندز . برنجی نقطه نظر فعلاً موجود
نفوسی و ایکتنجیسی ایسه حقوقاً موجود نفوسی کوسترر .
بونلردن بری یاخود دیکری ، و یاخود اکثریا متعامل
اولدینی وجهله هر ایکینی ده قبول ایدیلیر . مسئله نیک
بواساسی بینهجه اشخاصک اوصافی تعریفه صره کایر :
او شخص قادین ویا ارکک [جنسلره تقسیم] ، کنج
ویا یاشلی [یاش اعتباریه تقسیم] ، نولی یاخود بکار
[احوال شخصیه جه تقسیم] ، برایش صاحبی ویا ده کیل
[مسالک ویا شرائط حیاتیجه تقسیم] شهرده ویا کویده
مقیم [جوغرافی تقسیم] احوالی نظر دفته آلیر .

بوتون بو احوالده اوفرده بنه اودر ، ایستانتیق
خصوصی سپاسی و برن او شخصدر .

جرائم احصائاتی ایسه ایکی شخصیت قوللانیبر ،
بونلرک بری قانون شکن فعل یاخود جرم دیکری ده اوفعله
متجاسر اولان مجرمدر . صناعی و تجارتی ایستانتیقده
واحد قیاسی اولا او صنعت ویا تجارتده کی تمهددر .
ایستانتیق بو تمهدات و تشبثاتی صایار صوکر اوصاف
وماهیتی تحلیل ایدر : عائد اولدینی جفی ، درجه فعالیت
یاخود عکسکی ، وضعیت جوغرافییه سی ، اهمیتی ، طرز
اشتغالی ، جسمانی .. الخ تدقیق ایلر .

اولشادر . نهولك تعدادی کی قایا برایشده آدامه نك
ناصل ممکن اوله جی شایله جق شیر . فقط نیجه لرك
بر برندن بوتاعدی سبی بسط ایدی .

بلدیله اداره سی مسکنلری خزیه ایسه مکلف محملاری
صایمشدر . بواکی ایستاتیک بکدیگرندن آری مقصدلر
تعقیب ایدک لری ایچون حد ذاتده خطا دینه جک برشی
یوقدی ، فقط « نهو » تعبیرنك قوللانله سی ایشی
قارشدرمشدی و بوکله تفسیرسز اولارق بویله الکرزجه
هرهانکی ایستاتیک قدر قوللانله عینی خطا به دوشونك
محملدر . بک چوق دفعه لر تولودوغوم تعبیرندن دولانی
حیاتدن محروم دوغان چوجوق لره دوعقدن سوو کرا
اوجنجی کونك ختامه قر یا شایه یوب تولنر بر برینه
قارشدرمشدر . بواکی حالده بعض مملکتلر دوقریق ایدمش
و بعضلر نه ایدیه متمن اولمشدن متولدعدم توافق یوزندن
اوزون مدت لری ایستاتیک مقایسه لر نه تشوشلره
دوشولمشدر . قانونی تعریفلر ایسه عامیانه تعریفدن عمومیتله
داها تام و قطعیدرلر . بعض کره بوقطعیت ، تعریف
قانوننك برحالت خصوصیه قصد ایتمی حسابیه ،
ایستاتیک بیلیمک ایستدیکی وعلاقه دار اولدینی احوالی
خارج بر اقدینی ایچون ، برقیصه تشکیل ایدر . ایتالیانک
مهاجرته متعلق ۳۱ کانون ثانی ۱۹۰۱ قانونی هجرت
ایدنلرک حامیه سی مقصدیه بابل دینی حالده تعبیراننده « دکر
طریق لره اوجنجی موقعد سفر ایدن ، جبل الطارق بوغازندن
اوتیه طرف ده کی مملکت لره یاخود ، عددلری الی کیشدن
زیاده اولوق اوزره « سویس قالی » نك اوتیه سننده کی
ممالک کیدن هر شخص مهاجر عد و اعتبار ایدنلدر »
دیمشدر . بک خصوصی اولان بوتعریف مهاجرته متعلق
ایستاتیک هیچ بر صورت لره فائده و برمز . چونکه بو
حرکت نوسائط نقلیه طریقی نه سفر ایدنك بیل
صنف و موقعی اساس اتخا ایدرمز .

ایشسزلک احصائیاتی بزه اقتصادی برتعریفک مالی
اولایلر . ایشسزلک ، فعالیتک ضدیدر ؛ کنیش برمعاده
ایشسز برعه فردی ، چالیشانلر برکیمسه دیمکدر .

صناعی ایستاتیک حقدنده ایکنجی واحد قیاسی
واردر دیله بیلر . بوندن مقصود اوسناعی تعهدده
ایشله تبیلن شخصدر .

بو احادک تعداددن سوو کرا خصوصیتلرک تدقیق
کلیر ، اونلر ده جنس ، یاش ، وضعیت اجتماعی ، اجرت ،
ساعات مساعی ، شخصک چالشدینی محلاک غیری بر برده
اقامت مسئله لیدر .

ایستاتیک اساسی قورایامک ایچون واحد قیاسنك
بعض اوصافی کندیده جمع ایتمی اقتضا ایدر که اونلر ده
شونلر در :

۱ — عمومی و مشترک حادثه لر سلسله سه عائد و
داخل بولوتلیدر ، بویله اولمادیکی صورتده اونک ماهیت
واوصافی تعیین ایچون ایستاتیک اصولدن داها چابوق
وداها آز مصرفی اصولار موجوددر ؟

۲ — برافاده عددیه به منقلب اولته ماهیتجه قابل
اولمیدر . ایلریده ، سؤال تنظیمی بخنده بومهم نقطه
عودت ایدر چکسز . واحد قیاسنك دیگر بشقه لرندن
قولایجه تقریق ایدلمی ایچون طبیعت و ماهیتنك دیگر
شیلردن فرقی اولمی لازم دکدر ؛ اوله اولمی ایستاتیک
ساحه سنك کی بر صورتده تحدیدی دیمکدر ؛ بوخصوصه
آنی برتعریف مقصدی تأمین کافیدر ، بوتعریف — بر
لفت کتاینده کی کی — عامیانه یاخود اصطلاح قانونی
ویاخود اقتصادی اوله بیلر ؛ بعض کرده هدف مقصوده
نسبتله تعریفلر تمامیت و قطعیتدن هنوزیک آز تضیداردلر
واحصائی برتعریف مخصوص ایله تعیین ایدر بولمیدرلر .

عامیانه تعریفلر متعدد سوو تهملره معروفدرلر ؛
بونوع تعریف اکثریا کلهری دیگر کلهرله آکلاتیر
ونیجه ده قطعی برشی اوکره تمز . موسو « بهرکی یون »
بلا تعدیل عوام لساندن آلتان برتعریف نمونه سی ایله
واصل اولنان مخالف نتیجه ، بویاده بر مثال ذکر ایدر .
شویله که ، پارس « شهرینك نهولری ایچون ده عینی وقته
برجدول تنظیم اتمک ایستین بلدیله اداره سیله مایله
نظارتی بکدیگرینه چوجقه مخالف نتیجه یه واصل

فقط بوايسسز لر ميانده صنعت و ايش كوچ صاحبي اولمايان برادامي ده صايقي ايجاب ايدرمي ؟ مسئله يك شايان مناقشه در . اكر ايشسز لك عدديله فعاليت صنايعه بينده كي نسبت آرانورسه ايشسز تعيري ايله فعال حالده بولنان و چالشمق ايسته ين بوش يعنى برشيله او آراق اشتغال ايجه ين علمي تعريف ايتلدير . بونوع برتعريف او وقت تماميله اقتصاديات علمه مختص اولور .

صرف احصائي اولان تعريفلر لك عددي يك چوقدر . بونلردن بين الملل ايستانستيق طرفدن قبول ايدلمش اولان بري شو : ايش قضالري ايستانستيقده عمله واحد قياسينك تعريفيدر . قضالرك صيقجه وقوعي تعيين ايجون تهلكيه معروض عمله عددي ممكن مرتبه دوغرو اوله رق تثبيت ايدميلمك لازمدر . حال بوكه صناعي بر مؤسسه نك چالشد يرديني عمله لك عددي سنانسانده اكثريا دكشير . بو خصوصده تماميله دوغرو معلومات الده اتمكده كي مشكلاتي يككم ايسته ين بين الملل قونغرولر مشترك و عمومي بر مقياس قبولي سدنله الزام ايتديلر .

علمه و مستخدمين هيئت مجموعه سنك چالشمش اولدقلى كونلرك عددي هروقت قطعي و خطاسز صورتده بيله چكي و بوكولر اومساعينك حقيقي و فعي جرياني كوستره چكي جهته مدت طبيعي سي خارجنده ايشچيلرك فوق العاده چالشمه لري كسوري ده حسابده كوزوكك اوزره قطعي بر اساس اوله رق آديلر . حال بوكه بو عددك مقسوم عليي اونق اوزره مؤسسه نك ايشلديكي كونلرك مقداريني كوسترن رعددي آليسق اومدت طرفنده بوتون ايشچيلرك چالشد يرلديني يعنى تماماً و مجموعاً فعاليتده بولنديني سكلنده خيالي و معظم بر مقدارله قارشى كليز . ايلك دفعه اوستريا و المانيا ده چالشمه كونلرينك عددي ايجون ۳۰۰ كون قبول ايدرك بورقله تقسيم اولنان حقيقي ايش كونلري خارج قسمته « وولاربا تهر » نامي ويرديلر . عني واحد قياسي ، ايش قضالري ايجون بلجيقاده ده قبول ايدلمشدر .

محمد علي

